

C-395/23. sz. [Anikovi]ⁱ ügy**Előzetes döntéshozatal iránti kérelem****A benyújtás napja:**

2023. június 29.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Sofiyiski rayonen sad (szófiai kerületi bíróság, Bulgária)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. június 24.

A nemperes eljárás kérelmezői:

E. M. A.

E. M. A.

M. I. A.

VÉGZÉS

Szófia, 2023. június 24.

A szófiai kerületi bíróság [omissis] 2023. június 24-én zárt ülésén

ELNÖK [omissis]összetételben tanácskozott a [omissis] **14139/2023. sz. polgári ügyben**, és határozatának meghozatala során a következőket vette figyelembe:**Az eljárás az EUMSZ 267. cikk első bekezdésén alapul.**

- 1 Az eljárás tárgyát a kiskorú gyermekek ingatlanjainak értékesítésére vonatkozó engedély megadásával kapcsolatos nemperes eljárásokra vonatkozó

ⁱ A jelen ügy neve fiktív, az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

joghatósággal, valamint a 2019/1111 rendelet és az 593/2008 rendelet rendelkezései közötti viszonytal kapcsolatos kérdés képezi. Ezenkívül az a kérdés is felmerül, hogy milyen viszony áll fenn a 2019/1111 rendelet és egy valamely tagállam (Bulgária) és valamely harmadik állam (a Szovjetunió, illetve az Oroszországi Föderáció) között létrejött olyan kétoldalú nemzetközi megállapodás között, amelyet a tagállam Európai Unióhoz történő csatlakozását megelőzően kötöttek meg.

AZ ELJÁRÁSBAN RÉSZT VEVŐ FELEK

Kérelmezők:

E. M. A., az Oroszországi Föderáció állampolgára, született: 2005. [omissis]

E. M. A., az Oroszországi Föderáció állampolgára, született: 2008. [omissis]

mindketten anyjuk, **M. I. A.**, az Oroszországi Föderáció állampolgára, beleegyezésével,

Perbeli képviselő: [omissis] Tsoncheva ügyvéd (szófiai ügyvédi kamara) [omissis]

A felek kérelmei

- 2 A kérelmezők a kérelemben részletesen ismertetett, két, R. faluban (a Fekete-tenger partján) található (üdülő-)lakóingatlan és egy, B. városban (egy hegyvidéki üdülőhelyen) található ingatlan minden esetben 1/6 tulajdoni hányadának az ingatlanok adózás céljára szolgáló értékénél nem alacsonyabb áron történő értékesítésének engedélyezését kérik, minek körében az eladási árat a gyermekek németországi bankokban vezetett két bankszámlájára kell átutalni.

A TÉNYÁLLÁS

- 3 A két gyermek (E. M. A. és E. M. A.) anyja (M. I. A.) és az apa (M. A.) – mindannyian orosz állampolgárok – házasságának ideje alatt az anya három ingatlant szerzett Bulgáriában a saját nevében (üdülési) lakáscélra, kettőt a Fekete-tenger partján, egyet pedig egy hegyvidéki üdülőhelyen. Mivel a szerzésre a házasság ideje alatt került sor, a férj, M. A., 50%-ban az ingatlanok társtulajdonosa volt. A férj, M. A., 2015. július 29-én, a Ciprusi Köztársaság L. városában bekövetkezett halálát követően a túlélő feleség, M. I. A., és a két gyermek örökölte a férj 50%-os tulajdoni hányadát. Egy orosz közjegyző szabályszerű okiratot állított ki arról, hogy a gyermekek és az anya/feleség elfogadta az örökséget. A gyermekek és az anya Németországban élnek, ahol állításuk szerint szokásos tartózkodási helyük található.

AZ ALKALMAZANDÓ UNIÓS JOGI RENDELKEZÉSEK

A házassági és szülői felelősségi ügyekben a joghatóságról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint a gyermekek jogellenes külföldre viteléről szóló, 2019. június 25-i (EU) 2019/1111 [tanácsi] rendelet [omissis] 1. cikk[e (2) bekezdés]ének e) pontja

A 2019/1111 rendelet [omissis] 7. cikkének (1) bekezdése

A 2019/1111 rendelet [omissis] 98. cikke

A szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet [omissis] 4. cikke (1) bekezdésének c) pontja

A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet [omissis] 24. cikkének [1. pontja]

A BOLGÁR JOG ALKALMAZANDÓ RENDELKEZÉSEI

a) Nemzetközi megállapodás

Dogovor mezhdu Narodna Republika Bulgaria i Sayuza na Savetskite sotsialisticheski Republiki za pravna pomosht po grazhdanski, semeyni i nakazatelni dela (a Bolgár Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között a polgári, családjogi és bűnügyi jogsegélyről létrejött megállapodás)

(Megerősítette: 1975. április 15-i 784. sz. államtanácsi rendelet, DV 1975., 33. sz., hatályos 1976. január 18-tól)

Közzétéve: DV, 12. sz., 1976. február 10.; helyesbítve: DV, 17. sz., 2014. február 28.

25. cikk

A szülők és gyermekek közötti jogviszonyok

1. A szülők és gyermekek közötti jogviszonyokat a megállapodásban részes azon fél joga határozza meg, amelynek területén közös lakóhellyel rendelkeznek.

2. Ha a szülők vagy az egyik szülő a megállapodásban részes egyik fél területén, a gyermek pedig a megállapodásban részes másik fél területén rendelkezik lakóhellyel, akkor a közöttük fennálló jogviszonyokat a megállapodásban részes azon fél joga határozza meg, amelynek állampolgárságával a gyermek rendelkezik.

3. Az apaság vagy anyaság megtámadására vagy megállapítására, valamint a házasságon belül született gyermek születésének megállapítására irányuló eljárásban a megállapodásban részes azon fél joga alapján kell határozatot hozni, amelynek állampolgárságával a gyermek a születésének időpontjában rendelkezik.

4. A házasságon kívül született gyermek és az anyja vagy apja közötti jogviszonyokat a megállapodásban részes azon fél joga határozza meg, amelynek állampolgárságával a gyermek rendelkezik.

5. Ha a gyermek a megállapodásban részes egyik fél állampolgára, és a megállapodásban részes másik fél területén él, és a megállapodásban részes ezen fél joga kedvezőbb a gyermek számára, akkor a megállapodásban részes ezen fél jogát kell alkalmazni.

6. Az 1., 2., 3., 4. és 5. bekezdésben említett jogviszonyok tárgyában történő határozathozatalra a megállapodásban részes azon fél szervei, amelynek állampolgárságával a gyermek rendelkezik, vagy azon terület szervei, amelyen a gyermek lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkezik, rendelkeznek joghatósággal.

30. cikk

A jogügyletek formái

1. A jogügylet formáját a jogügyletre alkalmazandó jog határozza meg. Elegendő azonban a jogügylet megkötésének helye szerinti jogot tiszteletben tartani.

2. Az ingatlanra vonatkozó jogügylet formáját a megállapodásban részes azon fél joga határozza meg, amelynek területén az ingatlan található.

b) A nemzeti jog

Az 1951. évi Zakon za zadalzheniata i dogovorite (a kötelezettségekről és a szerződésekről szóló törvény)

18. cikk Az ingatlanok tulajdonjogának átruházására vagy ingatlanokkal kapcsolatos egyéb dologi jogok alapítására vonatkozó szerződéseket közjegyzői okiratba kell foglalni.

A 2005. évi Kodeks na mezhduarodnoto chastno pravo (a nemzetközi magánjogról szóló törvénykönyv)

85. cikk (1) A szülők és gyermekek közötti viszonyokra azon állam joga irányadó, amelyben közös szokásos tartózkodási hellyel rendelkeznek.

(2) Ha a szülők és a gyermek nem rendelkezik közös szokásos tartózkodási hellyel, a közöttük fennálló viszonyokra azon állam joga irányadó, amelyben a gyermek szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, vagy azon állam joga,

amelynek állampolgárságával a gyermek rendelkezik, ha ez utóbbi kedvezőbb a gyermek számára.

A 2007. évi Grazh[d]anski protsesualen kodeks (polgári perrendtartás)

586. cikk (1) Az ingatlan tulajdonjogának átruházásáról vagy ingatlannal kapcsolatos egyéb dologi jog alapításáról, átruházásáról, módosításáról vagy megszüntetéséről szóló közjegyzői okirat elkészítésekor a közjegyző megvizsgálja, hogy a jogot átruházó személy az ingatlan tulajdonosa-e, és hogy teljesülnek-e a jogügyletre vonatkozó különös feltételek.

(2) A tulajdonjogot megfelelő okiratokkal kell igazolni. [omissis]

(3) A közjegyző az okiratban a tulajdonjogot igazoló okiratok és az egyéb feltételek megjelölése mellett az (1) bekezdésben említett vizsgálat elvégzését is tanúsítja.

(4) Ha a jogot átruházó személy tulajdonjogát igazoló okirat nincs bejegyezve, a közjegyző csak ezen okirat bejegyzését követően készíti el a közjegyzői okiratot.

A 2009. évi Semeen kodeks (családjogi törvénykönyv)

130. cikk (1) A szülők kötelesek a gyermek vagyonát a gyermek érdekében és kellő gondossággal kezelni.

(2) A gyermek vagyonából származó, a szükségleteinek kielégítéséhez nem szükséges jövedelem felhasználható a család szükségleteinek kielégítésére.

(3) A gyermek tulajdonát képező ingatlanok, – formális jogügylet útján – ingóságok, betétek és értékpapírok feletti rendelkezésre irányuló cselekmények a gyermek adott időpontban fennálló lakóhelye szerint illetékes kerületi bíróság engedélyével végezhetők el, ha a rendelkezés nem ellentétes a gyermek érdekeivel.

(4) A kiskorú gyermek általi ajándékozás, jogról való lemondás és kölcsönadás, valamint idegen kötelezettség kiskorú gyermek általi biztosítása semmis. Kivételesen, a gyermek szükséglete vagy nyilvánvaló haszna, illetve a család kivételes jellegű szükséglete esetén idegen kötelezettség zálogjog vagy jelzálogjog útján, a (3) bekezdés alkalmazásával biztosítható.

(5) A házas kiskorú jogügyleteire csak a 6. cikk (4) bekezdése szerinti korlátozás vonatkozik.

c) A vonatkozó nemzeti ítélkezési gyakorlat:

A Varhoven kasatsionen sad na Republika Bulgaria (a Bolgár Köztársaság legfelsőbb semmitőszéke) második polgári kollégiuma tanácsának az 1100/2015. sz. polgári ügyben hozott 2015. június 2-i 144. sz. végzése szerint:

„A családjogi törvénykönyv 130. cikkének (3) bekezdése szerint a gyermek tulajdonát képező ingatlanok, – formális jogügylet útján – ingóságok, betétek és értékpapírok feletti rendelkezésre irányuló cselekmények az adott időpontbeli lakóhely szerint illetékes kerületi bíróság engedélyével végezhető el, ha a rendelkezés nem ellentétes a gyermek érdekeivel. E rendelkezés a szülők és gyermekek közötti viszonyokról szóló fejezetben található. A nemzetközi magánjogról szóló törvénykönyv 85. cikke szerint a szülők és gyermekek közötti viszonyokra azon állam joga irányadó, amelyben közös szokásos tartózkodási hellyel rendelkeznek. A Bolgár Népköztársaság és a Szovjetunió között a polgári, családjogi és bűnügyi jogsegélyről létrejött megállapodás 25. cikke szintén a megállapodásban részes azon fél jogának alkalmazását írja elő a szülők és gyermekek közötti viszonyok tekintetében, amelynek területén lakóhellyel rendelkeznek. Figyelembe kell venni ugyanakkor, hogy a családjogi törvénykönyv 130. cikkének (3) bekezdése a gyermek érdekeinek védelmét hivatkozik biztosítani a vagyona feletti rendelkezés során. A rendelkezés engedélyezése a rendelkezési ügylet megkötésének a polgári perrendtartás 586. cikkének (1) bekezdése értelmében vett, különös jogszabályban meghatározott feltétele, amelynek fennállását a közjegyzőnek meg kell vizsgálnia a szerződés megkötésekor. A nemzetközi magánjogról szóló törvénykönyv 65. cikkének (1) bekezdése szerint a dologi jogok és a birtok szerzésére és megszüntetésére azon állam joga irányadó, amelyben a dolog található. Ugyanebbe az irányba mutat a fent említett jogsegély-megállapodás 30. cikkének 2. bekezdése is. Következésképpen a jogszabály különös feltételeit illetően, a családjogi törvénykönyv 130. cikkének (3) bekezdése szerinti feltételeket is ideértve, az ingatlan tulajdonjogának átruházására e jogszabályt kell alkalmazni. Mivel az ingatlan feletti rendelkezést bíróságnak kell engedélyeznie, e bíróságnak következőképpen azon állam bíróságának kell lennie, amelyben az ingatlan található.”

A fent említett végzés, amely a legfelsőbb semmítőszék honlapján érhető el, orosz állampolgárok ügyére vonatkozik, és a kérdés, amellyel kapcsolatban a legfelsőbb semmítőszék értelmezést végzett, a következőképpen szól: Joghatósággal rendelkezik-e a bolgár bíróság a családjogi törvénykönyv 130. cikkének (3) bekezdése szerinti, egy orosz állampolgársággal rendelkező kiskorú törvényes képviselője által a gyermek tulajdonát képező és a Bolgár Köztársaság területén található ingatlan feletti rendelkezéshez való hozzájárulás iránt benyújtott kérelem tekintetében?

Ugyanezt a jogi álláspontot képviseli a Sofiyski gradski sad (szófia városi bíróság, Bulgária) első polgári tanácsának a 6491/2023. sz. polgári ügyben hozott 2023. június 14-i 7276. sz. végzése, amely hatályon kívül helyezte a szófia kerületi bíróság 14139/2023. sz. polgári ügyben hozott 2023. május 2-i 15959. sz. végzését [omissis] (jelen eljárás). Ebben az ügyben azonban a szófia városi bíróság tanácsa a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 4. cikke (1) bekezdésének c) pontjára is hivatkozott annak alátámasztása érdekében, hogy a 2019/1111 rendelet rendelkezései nem alkalmazhatók gyermekeknek a Bulgáriában található ingatlanok feletti rendelkezés engedélyezése iránti

kérelmeire. Mivel az említett rendelkezés az alkalmazandó jogra, nem pedig a jogvita tekintetében fennálló joghatóságra vonatkozik, abból kell kiindulni, hogy a szófiai városi bíróság az 1215/2012 rendelet 24. cikkének 1. pontjára kívánt hivatkozni, amely szerint azon tagállamok bíróságai, ahol az ingatlan található, kizárólagos joghatósággal rendelkeznek az olyan eljárásokban, amelyeknek tárgya ingatlanon fennálló dologi jog vagy ingatlan bérlete, illetve haszonbérlete.

TÉNYBELI HÁTTÉR – AZ UNIÓS JOGI RENDELKEZÉSEK ÉRTELMEZÉSÉNEK SZÜKSÉGESSÉGE

- 4 Jelenleg az Oroszországi Föderáció azon állampolgárai közül, akik ingatlanokat szereztek Bulgáriában (a Fekete-tenger partján, hegyvidéki üdülőhelyeken és más helyeken), sokan próbálják értékesíteni ezen ingatlanokat. Ezen ingatlanok számos esetben részben vagy egészben gyermekek tulajdonát képezik, vagy öröklés alapján, vagy mert az ingatlanokat eleve a gyermekek nevében szerezték. A bolgár nemzeti jog szerint a gyermek ingatlanjai feletti – például értékesítés útján történő – rendelkezéshez a bíróságnak előzetesen engedélyt kell adnia nemperes eljárásban.
- 5 Úgy tűnik, hogy egyes bolgár bíróságok azon az állásponton vannak, hogy joghatósággal rendelkeznek ilyen engedély megadására, ha egy orosz állampolgársággal rendelkező gyermek Bulgáriában található ingatlanok értékesítésére vonatkozó kérelmet nyújt be, minek körében a Bolgár Népköztársaság és a Szovjetunió között létrejött 1975. évi jogsegély-megállapodás és az 563/2008 rendelet rendelkezéseivel (ez utóbbit helyesen az 1215/2012 rendelet 24. cikkének 1. pontjára való hivatkozásnak kell tekinteni) érvelnek. Az ingatlan értékesítéséhez szükséges bírósági engedély követelményét a bolgár bíróságok az ingatlan átruházására vonatkozó szerződés formája részének tekintik, és azzal érvelnek, hogy a bolgár bíróság joghatósága abból ered, hogy a bulgáriai jogi helyzetről és ingatlanokkal kapcsolatos bulgáriai ügyletekről, nem pedig a gyermekekkel kapcsolatos szülői felelősségről van szó. A bolgár bíróság tehát akkor is joghatósággal rendelkezik, ha a gyermekek az Unió másik tagállamában vagy valamely harmadik államban – például Oroszországban – rendelkeznek szokásos tartózkodási hellyel.
- 6 2015. október 6-i Matoušková ítéletében (C-404/14, [EU:C:2015:653]) az Európai Unió Bírósága megállapította, hogy a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendeletet úgy kell értelmezni, hogy a kiskorú gyermekek nevében gyámjuk által kötött hagyatéki egyezség jóváhagyása a rendelet 1. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében vett, szülői felelősség gyakorlására vonatkozó intézkedésnek minősül, és ezáltal a rendelet hatálya alá tartozik, nem pedig az említett rendelet 1. cikke (3) bekezdésének f) pontja értelmében vett, öröklésre vonatkozó intézkedésnek, amely nem tartozik a rendelet hatálya alá.

- 7 A fenti értelmezésben a Bíróság a szülői felelősség kérdéseiben fennálló joghatóságról szóló 2201/2003 rendelet rendelkezései és az öröklési ügyekben fennálló joghatóságról szóló 650/2012 rendelet rendelkezési közötti viszonytal kapcsolatban foglalt állást; a kérdést előterjesztő bíróságnak azonban nincs tudomása a Bíróság olyan ítélkezési gyakorlatáról, amely a szülői felelősség kérdéseiben gyermekek ingatlanjaival kapcsolatos nemperes eljárásokban fennálló joghatóságról szóló 2019/1111 rendelet rendelkezései és az ingatlanokkal kapcsolatos jogvitákban fennálló joghatóságról szóló 1215/2012 rendelet rendelkezései közötti viszonyra vonatkozna.
- 8 A kérdést előterjesztő bíróságnak arról sincs tudomása, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata foglalkozott volna azzal a kérdéssel, hogy a tagállamok által harmadik államokkal a csatlakozásukat és a vonatkozó rendelet elfogadását megelőzően kötött kétoldalú jogsegély-megállapodások (amelyek a megállapodásban részes felek állampolgárainak jogvitái és kérelmei tekintetében fennálló joghatóságra és alkalmazandó jogra vonatkozó rendelkezéseket tartalmaznak) elsőbbséget élveznek-e a vonatkozó rendelet rendelkezéseivel szemben. Bulgária és az egykori keleti blokk más országai, amelyek jelenleg az Európai Unió tagállamai, 1989-ig hasonló kétoldalú jogsegély-megállapodásokat kötöttek a Szovjetunióval, és e megállapodások jelenleg az Oroszországi Föderációval fennálló viszonyban alkalmazandók. E kétoldalú megállapodásokat nem említi például a 2019/1111 rendelet VIII. fejezete, és kérdéses, hogy azok elsőbbséget élveznek-e a rendelet rendelkezéseivel szemben, vagy fordítva, a rendelet élvez-e elsőbbséget e rendelkezésekkel szemben.
- 9 A fentiekre tekintettel előzetes döntéshozatal céljából a kérdést előterjesztő bíróság három kérdést terjeszt az Európai Unió Bírósága elé.

A fenti indokok alapján az eljáró bíróság

A KÖVETKEZŐKÉPPEN HATÁROZOTT:

A szófiai kerületi bíróság **14139/2023. sz.** polgári ügyben folytatott eljárását az Európai Unió Bírósága általi határozathozatalig **felfüggeszti**.

Az EUMSZ 267. cikk első bekezdése alapján előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket **terjeszti az Európai Unió Bírósága elé**:

- 1) Kiterjed-e a házassági és szülői felelősségi ügyekben a joghatóságról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint a gyermekek jogellenes külföldre viteléről szóló, 2019. június 25-i (EU) 2019/1111 rendelet 1. cikke [(2) bekezdése] e) pontjának hatálya a gyermek tulajdonát képező ingatlanok vagy ingatlantulajdoni hányadok feletti – például értékesítés útján történő – rendelkezésre vonatkozó bírósági engedély megadásával kapcsolatos nemperes eljárásokra is?
- 2) Melyik rendelet rendelkezései határozzák meg az Európai Unió valamely tagállama bíróságának a gyermek tulajdonát képező ingatlanok vagy

ingatlantulajdoni hányadok feletti –például értékesítés útján történő – rendelkezésre vonatkozó bírósági engedély megadásával kapcsolatos nemperes eljárásokra vonatkozó joghatóságát: a 2019/1111 rendelet 7. cikkének (1) bekezdése (**azon hely bírósága, ahol a gyermek szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik**) vagy az 593/2008/EK rendelet 4. cikke (1) bekezdésének c) pontja, illetve az 1215/2012/EU rendelet 24. cikkének 1. pontja (**azon hely bírósága, ahol az ingatlan található**)?

3) Elsőbbséget élvez-e a szülői felelősségi ügyekben fennálló joghatóságról szóló 2019/1111 rendelet rendelkezéseivel szemben egy valamely tagállam (Bulgária) és valamely harmadik állam (a Szovjetunió, illetve az Oroszországi Föderáció) között létrejött olyan kétoldalú nemzetközi megállapodás, amelyet a tagállam Európai Unióhoz történő csatlakozását megelőzően kötöttek meg, ha ezt a nemzetközi megállapodást nem sorolja fel a 2019/1111 rendelet VIII. fejezete?

A határozat jogerős, és ellene fellebbezésnek helye nincs.

bíró

MUNKADOKUMENTUM